

HET INDISCH NIEUWS

N.V.
„HET-INDISCHE NIEUWS”
Directeur: G. de Pree
Hoofdredacteur:
L. F. Tijmstra

Bureau Red. en Admin.:
Vondelstraat 125
Tel. 391429 - Giro 85369
's-GRAVENHAGE

Abonnementsprijs:
p. kw. f 5.—, p. Nr. f 0.50

Geïllustreerd Weekblad uitsluitend gewijd aan de Overzeesche Gebiedsdeelen

Voor advertenties wende men zich uitsluitend tot het Bureau Bouwmeester en v. Leeuwen, Heerengracht 60, Amsterdam.

De Echtgenoot

van den Landvoogd

op thuisreis

Mevrouw Tjarda van Starckenborgh Stachouwer, echtgenoot van den gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië, bevindt zich thans op thuisreis.

Drie en een half jaar heeft Mevrouw Van Starckenborgh lief en leed, en helaas vooral leed, gedeeld met haar lotgenooten in Indië. Evenals de Landvoogd, bleef zij op haar post. Aan de zijde van haar zusters onderging zij de Japansche interneering in het Tjideng-kamp te Batavia, het beruchte hellekamp voor de vrouwen, waar de onmenselijke kapitein Sonai den scepter zwaaide.

Een milicien-sergeant, die een tijdlang met den Landvoogd diens gevangenschap deelde, heeft van hem getuigd, dat hij een lichtend voorbeeld was voor zijn medegevangenen. Mevrouw Van Starckenborgh is dit evenzeer geweest voor haar medegevangenen.

De echtgenoot van den Gouverneur-Generaal is thans per vliegtuig via Calcutta naar Amerika gevlogen. Dezer dagen arriveerde zij in Baltimore, waar zij haar familie een bezoek zal brengen. Het ligt in de bedoeling van den Gouverneur-Generaal, die, zooals de bladen hebben gemeld, zijn ontslag heeft gevraagd wegens meningsverschil met de regeering, over eenigen tijd zich bij zijn vrouw te voegen in Amerika.

Op bovenstaande foto ziet men Mevrouw Van Starckenborgh in een woonvertrek, waar een geschilderd portret van haar dochter den wand siert. Na deze tijden van hardheid en ontbering, hopen we, dat zij zich weer spoedig in zoo'n vertrouwd en warm milieu zal kunnen bewegen. Wij wenschen van harte, dat Mevrouw Van Starckenborgh hereenigd met haar echtgenoot, na deze donkere jaren, weer eenig menselijk geluk deelachtig zal zijn.

Mevrouw Tjardā van Starckenborgh Stachouwer in haar stemmig woonvertrek. Aan den wand een fraai geschilderd portret van de dochter van den Landvoogd.

Bandoeng

de bekoorlijke bergstad in den Preanger

Ontroerend natuurschoon en
een heerlijk klimaat

„Wanneer men Bandoeng het Europa in de Tropen noemt, doet men deze plaats eigenlijk tekort. Want de gure, natte koude en alles wat met de onaangenaamheden van herfst en winter samenhangt, is Bandoeng vreemd. Hier, in deze bevoorrechte bergstad, is het altijd lente en zomer: iederen morgen lente, iederen middag zomer! Bandoeng vereenigt in zich alle heerlijkheden van Europa en de zegeningen van de Tropen.”

Aldus formuleerde een der vele voor-
aanstaande buitenlandsche toeristen zijn
opinie over Bandoeng, na een verblijf
van enkele weken. Kernachtiger en juist-
ter kan men het niet zeggen.

Bandoeng... een naam, die gedachten
wekt aan een verrukkelijk klimaat.

Terrasgewijze ligt daar de stad, gevat
in een wijden krans van in het verschi-
opdoemende bergen, die het beschermen

tegen te heftige winden en klimatologi-
sche wisselvalligheden.

Droog is de atmosfeer in Bandoeng,
want reine frissche berglucht stroomt er
geregeld toe uit hogere regionen. Zelfs
midden in Bandoeng is de hoeveelheid
stofdeeltjes nog duizendmaal geringer
dan in de groote kuststeden. De hoogte-
zon van Bandoeng doet overal in de stad
haar heilzame straling vrij gelden.

Gemiddeld geniet men er 80% van de
ultraviolette straling, welke de zon zou
schenken bij doorlopend wolkloozen he-
mel. Daarenboven werkt de verdunde
lucht als een stimulans op den mensch.

Wassende bevolking.

De snelle aanwas der bevolking is het
meest treffende bewijs hoezeer de stad
in trek is en in betekenis toeneemt.

Niet alleen trokken hierheen zij, die in
de kustplaatsen werden geplaagd door
drukkende hitte, malaria en andere tro-
pische ongemakken en ziekten. Zelfs uit
Nederland en België kwamen gezinnen,
die zich in Bandoeng metterwoon ves-
tigden, omdat Bandoeng goedkooper is
dan Holland!

Uiteraard echter zijn velen in Indië
door de eischen van scheepvaart, handel
en nijverheid gebonden aan een vestiging
in de warme kustplaatsen.

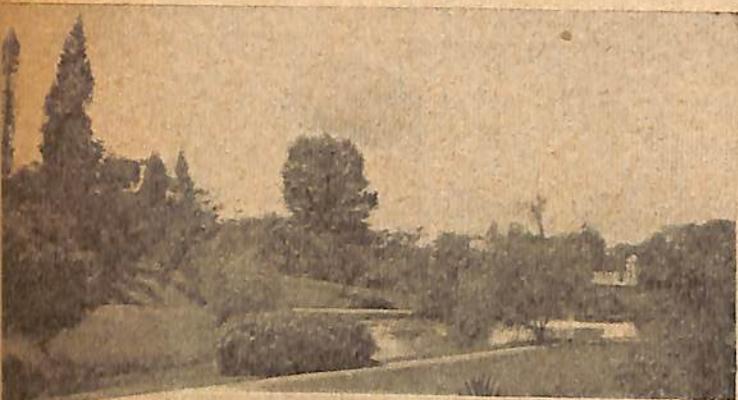
Voor den gepensioneerden en den
„rustenden burger” was Bandoeng voor
den oorlog de meest gezochte plaats van
vestiging. Door de slechte economische
en politieke toestanden in Europa, het
dure leven in Patria, dienstbodenmisère
en het woningvraagstuk, was het aantal
„blijvers” in de laatste jaren dan ook
sterk toegenomen. En het zijn niet de
kwaadsten, die hun levensjaren door-
brengen in het land, waaraan zij hun
levenswerk gegeven hebben, in een aard-
dig villatje in een stad, met heerlijke
omgeving als het koele Bandoeng. Zij
geven aan Indië de voorkeur boven Hol-
land, waar ze menschen om zich heen
zien, die anders denken, anders leven en
zich op een bovenhuisje in een einde-
looze straat, een aaneengesloten steen-
woesteni, reeds „senang” gevoelen.

Goede onderwijsinrichtingen op elk ge-
bied ontbreken niet. Ook zijn er uitste-
kende internaten. Nog niet zoo heel lang
geleden bestond alleen in Holland gele-
genheid om aan alle desiderata op onder-
wijsgebied te voldoen. Dit is thans radi-
caal anders geworden!

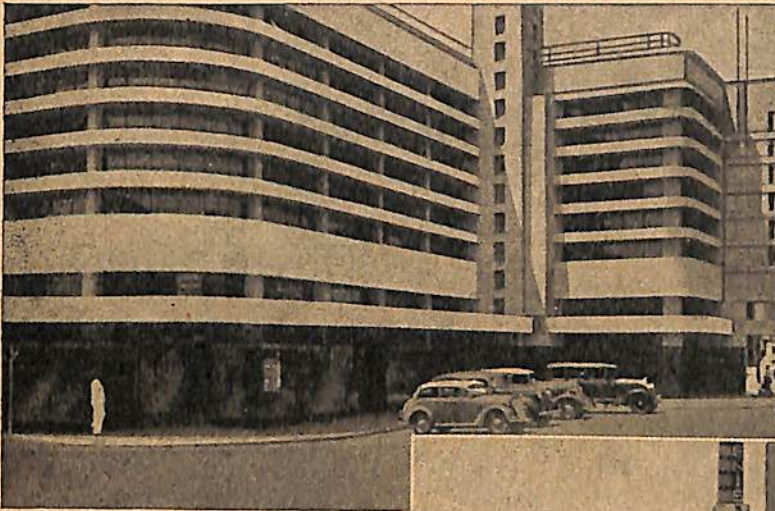
Geen andere Indische stad bezit zoo-
veel scholen, internaten en andere gele-
genheden voor geestelijke en lichame-
lijke ontwikkeling als Bandoeng.

BANDOENG:

bloemenstad

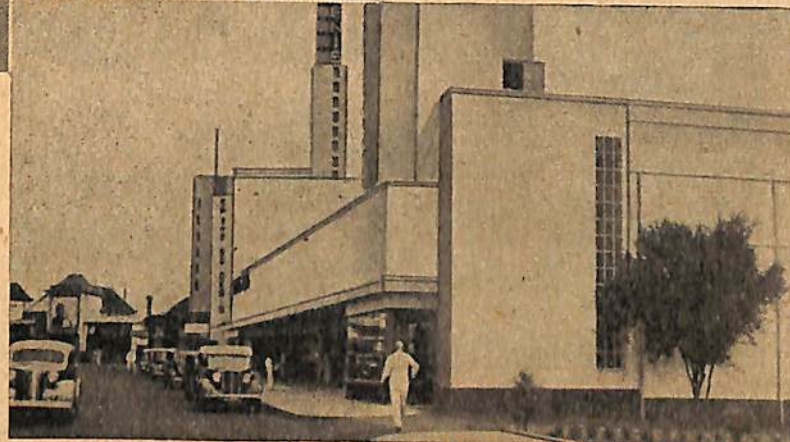

Ook hier bloeien de gladiolen

Er is maar één **Hollandsche**
winkelstraat in Indië

*de Bragaweg
te Bandoeng*

- 1 Denis Gebouw
- 2 Onderling Belang
- 3 Bragaweg

*Wijlen generaal Van Overakker, een der
helden van ons Leger in het Oosten.*

Wijlen Generaal van Overakker

De generaal-majoor der infanterie van het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger, R. Th. Overakker is, naar dezer dagen hier te lande bekend werd, op het laatst van den oorlog door de Japanners gefusileerd te Rantau Brapat op Sumatra.

Generaal Van Overakker was één dier onversaagde strijders, die den naam van ons Leger hoog hebben gehouden. Na de capitulatie van onze troepen in Oost-Indië op 7 Maart 1942, was hij een diergenen, die den strijd voortzetten. Hard en verbeterden voerden onze mannen de guerilla en brachten de Japanners met hun veelvoudige overmacht zware verliezen toe.

Generaal Van Overakker was het, die tezamen met kolonel Gosenson op Sumatra de verzetsbeweging leidde. Hij hield deze vol tot lang na de capitulatie.

Tenslotte viel hij echter, evenals kolonel Gosenson, in handen van den verbitterden vijand. De Japanners voerden hem daarop naar Formosa, waar hij in hetzelfde kamp terecht kwam, waarin ook de gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië, Jhr. Mr. A. W. L. Tjarda van Starckenborgh Stachouwer en de Legercommandant H. ter Poorten verbleven.

Medio 1944 werd generaal Van Overakker naar Sumatra teruggebracht en in het kamp te Rantau Prapat gevangen gezet. Op beschuldiging in contact te zijn getreden met de buitenwereld werd generaal Van Overakker daar gefusileerd op een tot dusver onbekenden datum.

Van het lot van kolonel Gosenson, die eveneens naar Formosa werd gevoerd om later naar Rantau Prapat te worden teruggeleid, is nog niets bekend.

De namen Van Overakker en Gosenson zullen in de annalen van het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger met gulden letters geboekstaafd worden. Gosenson was het, die de verzetsbeweging leidde in Atjeh, Van Overakker voerde de guerillas aan in midden Sumatra. Zij waren geducht door den vijand en geliefd bij hun manschappen, die hen tot in den dood volgden.

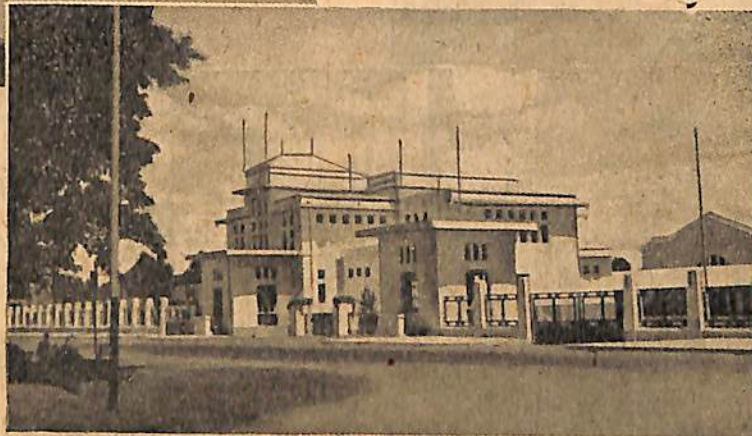
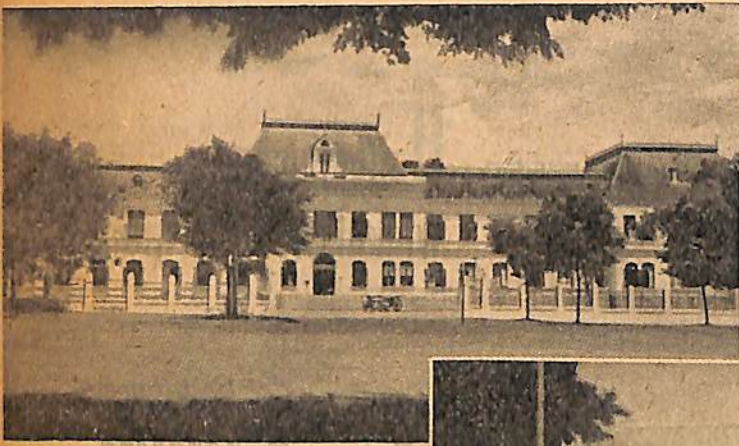
Wij brengen een eeresalut aan den gevallen soldaat Van Overakker. Hij deed zijn plicht en meer dan dat. Hij offerde zijn leven. En hoe bitter het offer moge zijn voor zijn nabestaanden, zijn voorbeeld zal tot navolging prikkelen. Het bloed van heden is het zaad van de toekomst.

Vooruitgang

en

Doelmatigheid

spreken ook uit de
openbare gebouwen

- 1 Departement van Oorlog
- 2 Jaarbeursgebouwen
- 3 Gouvernements H.B.S.

Schitterende natuurafereelen.

Wat het natuurschoon der omgeving betreft, voldoet Bandoeng aan de hoogst gespannen verwachtingen. De natuurafereelen van de ommelanden hebben op den mensch van heden nog hetzelfde effect als destijds op professor Veth, die in zijn beroemd 4-deelig standaardwerk over Java schreef:

„De omstreken van Bandoeng zijn zóo rijk aan schoone en merkwaardige natuurafereelen, dat men verlegen staat, waarheen het eerst de schreden te wenden.”

Daarbij is Bandoengs natuurschoon zoo ongelooflijk rijk aan afwisseling: het lieflijke en imposante, het gecultiveerde en het ongerepte, het is alles vertegenwoordigd. Men vindt er kleine, droome-rige meertjes, omzoomd door wuivend riet en gesierd met subtiele roode waterlilies, maar ook forsche bergmeren, speelterrein voor de dartele winden, die zich van de hellingen storten, waar elke watersport-liefhebber zijn hart kan ophalen.

Er zijn zacht glooiende heuvels, waarop in het zonlicht frissche, gele en groene kleuren in ontelbare nuances schitteren, maar ook door machtige ravijnen gevoorde bergreuzen, dreigend soms in den vallenden avond, wanneer de schemer het groen tot een bijna sinister

Societeit „Concordia”

grauw verkleurt, verheven rust uitstralend, wanneer zij zich hullen in een pastelblauw, in al hun verschillende aspecten, maar steeds onzegbaar schoon.

Uw pas zal U voeren langs heldere beekjes, maar ook langs bruisende rivieren en klaterende watervallen; langs tuinen vol kleurige rozen en rijke cultuurondernemingen, maar ook door ongerept duister oerwoud, waar apen U krijschend volgen en orchideeën hun ingetogen pracht ten toon spreiden.

o

De schoonheid der Vulkanen.

Al deze afwisselende schoonheid vindt haar bekroning in Bandoengs vulkanen.

Vroeger was het slechts aan zeer enkelen beschoren de kraters van den Tangkoeban-Prahoë met eigen oogen te aanschouwen.

Maar nu suist de toerist langs gladde asfaltwegen naar boven en smaakt daarbij de sensatie binnen een uur tijds drie jaargetijden mee te maken: in Bandoeng is het zomer met de behaaglijke warmte van een Nederlandschen Junimorgen; in Lembang, waar de rozen bloeien, is het lente en daar, waar het oerbosch begint, heerscht de koelte van een vroegen herfst dag in het Vaderland.

Terwijl wij nog genieten van de frische berglucht en de geheimzinnige

charme van het zwijgende bosch, verandert bij het einde van den weg als bij tooverslag het tafereel. Na de overvloedige weelde van plantaardig leven — de doode, doodsche, grauwe lavamassa's. Men staart er in de gapende kratergaten. Vele sagen en legenden heeft de volksgeest geweven rond deze kraters.

De kraters van den Papandajan, den tweeden vulkaan waarheen de Vereeniging „Bandoeng Vooruit” een autoweg aangelegd heeft, herinneren slechts weinig aan die van den Tangkoeban-Prahoë: personifieeren deze de geheimzinnige stilte, de verlatenheid, het sphinxachtig zwijgen, op den Papandajan blijkt allereergst de activiteit der nog niet ingeslimerde onderaardsche krachten. Kokende modderpoelen, dampende fumarolen, walmende solfatoren, sissende zwavelgrotten, uitwendig gekleed in alle schakeeringen van geel, inwendig gitzwart-glanzend, zijn de uiterlijke teekenen van het innerlijke aardsche geweld.

Behalve vulkanen vindt men in de omstreken ook merkwaardige grotten in een berglandschap, dat met zijn grijze kammen aan de Ardennen herinnert. De bergbeklimmer, die gebaande paden beneden zijn waardigheid acht, heeft de keuze uit tal van tochten, welke slechts met behulp van kapmes en kompas volbracht kunnen worden en hij, die van meer vlakke wandelwegen houdt, vindt eveneens bevrediging voor zijn verlan-

gens. Zelfs fietstochten kan men te kust en te keur maken.

„Echt Bandoengsch weer”, zoo luidt de geijkte term in Indië, als men het juiste midden tusschen warm en koud wil aanduiden, dat zoo stimulerend werkt voor arbeid en ontspanning. Zij typeert de zonnige en toch niet hinderlijk warme dagen van Bandoeng en de opwekkend koele nachten. En als iemand er nu op gesteld is 's avonds met welbehagen onder meer dan één deken te kruipen; de auto doet dien wensch binnen het uur in vervulling gaan in Lembang of Pengalengan.

Maar ook wanneer men in de stad blijft, behoeft men zich te Bandoeng waarlijk niet te vervelen.

Den dag begonnen met een duik in het frissche water der talrijke moderne en mooi gelegen zweminrichtingen, dan shoppen op den Bragaweg, die de gezelligste winkelstraat van Indië heet, en dan in een der keurige lunchrooms of hotels bij een kop koffie napraten over de gedane inkoop, of bij een biertje naar de verkeersdrukte kijken, die werkelijk een tikje herinnert aan de roezemoezige boulevards van Europa.

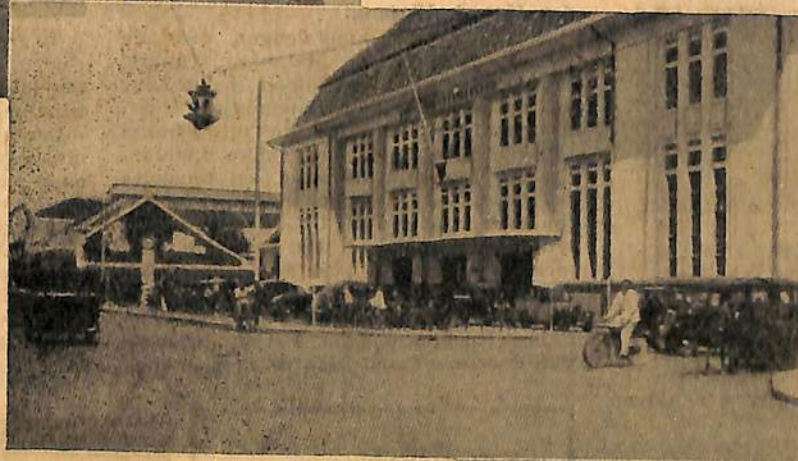
Liefhebbers van Musea kunnen er hun hart ophalen. Dierenliefhebbers raken in één morgen niet uitgekeken in het Bandoengsche Zoölogische Park, een door „Bandoeng Vooruit” gestichte instelling.

Het moderne

CACHET VAN BANDOENG

wordt geaccentueerd door de vele nieuwe openbare gebouwen

- 1 Residentiekantoor
- 2 Post- en Telegraafkantoor
- 3 Departement van Verkeer en Waterstaat

Uitstapjes in de omgeving.

De uitstapjes in de buurt van Bandoeng zijn vele.

Op den weg naar Lembang vindt men het heerlijke zwembad Tjihampas en iets verder het unieke villapark „Berg en Dal”.

Aan het einde van den Dagoweg treft men den Dagowaterfall, een prachtige gelegenheid om te picnicken, in het Zuid-Oosten de mooie route over Boea Batoe.

Gaat men per trein naar Tjimahi, dan vindt men in het Noorden bij Tjisaroea, den Tjisaroea-waterfall, een sierlijken val van de Tjimahirivier. Dicht er bij de modelboerderij „Generaal de Wet”.

Van Tjimahi naar het Zuiden gaande, dicht bij den weg, welke naar het artilleriekampement van Batoedjadar voert, vindt men de vallen van de Tjitaroem, de prachtige Tjoeroeg Djompong en Tjilanang.

Wil men verder van honk, dan is Lembang een zeer gewild centrum voor uitstapjes. Met een auto is men er binnen een half uur. Men vindt er goede hotels. Van daar kan men talrijke excursies maken. Een van de meest interessante is de tocht naar den Tangkoeban Prahoe. Van hier voert een voetpad langs den rug tusschen de Kawah Ratoe en den Kawah Oepas. Af en toe geeft de

LAMMINGAWEG

weg een schitterenden uitkijk op de Lembangsche en Bandoengsche hoogvlakten; vlak bij Lembang treft men het graf van den bekenden vorschier Dr. Junghuhn aan, een eenvoudige naald op een plateautje.

Naar het Zuiden van Bandoeng kan men nog fraaiere tochten maken. Een der mooiste leidt via Dajeuh-Kolot, over Tjiparaj naar Madjalaja en Paseh. Van hier kan men te paard den Kawah Kamodjan en het Engelsche Park met het Danoe Pangkalan bereiken, beide punten even interessant, zoowel het Westelijke kraterveld van den Goentoer als het heerlijk rustige meer. De afdeling tot Paseh behoort tot het mooiste, dat zich denken laat.

Niet minder mooi is een autotocht via Dajeuh-Kolot naar Bandjara, van waar-

uit men over het zadel tusschen Malabar en Goenoeng Tiloe al klimmende Pengalengan bereikt. Van uit dit bergplaatsje kan men eveneens verschillende tochten maken, o.a. naar de meren van Tjileuntja en Tjipanoendjang, de watervallen van de Tjisaroea, het kinaland Rioeng Goenoeng en de krachtwerken, welke Bandoeng van electriciteit voorzien.

LOGEWEG

Iets langer is de tocht naar Tjinjiroean, de bekende gouvernementen-kina-onderneming en een beklimming van den Malabar, waarbij men dan onderweg een kleinen zijweg in kan slaan om den sierlijken val van de Tjibeureum te gaan bezien. Het prachtigste uitzicht heeft men van den top van den Malabar. Het panorama van het geheele Preanger-bergstelsel van den Salak in het Westen tot den Slamet in het Oosten ontrolt zich hier in kaleidoscopische schoonheid. Men ziet den Indischen Oceaan, de heerlijke vruchtbare vlakten, de meren, de ruige flanken der bergreuzen en hier en daar de zwaveldampen en rookkolommen van den Kawah Kamodjan, Kawah Manoeek en Papandajan en dichterbij van den Kawah Wajang.

Als men van Pengalengan over de thee-ondernemingen Malabar, Tanare, Wanasoeka, Santosa, Taloen, Sedep naar de kraters van den Papandajan trekt, passeert men behalve de uitgestrekte thee-ondernemingen, ook rijke kinalanden en ongerept oerwoud, en tenslotte ontwaart men den kokenden Papandajanketel in de diepte. Door den ingestorten kraterwand aan de overzijde, ziet men de lachende vlakte van Garoet liggen. Teruggaande tot Santosa loopt een prachtige autoweg via de thee-onderneming „Kertasari” naar Patjet, gedeeltelijk door oerwoud. Daarna geniet men

voortdurend van de heerlijkste panorama's over de hoogvlakte.

Een niet minder mooie tocht is tenslotte van Bandoeng langs Soreang naar Tjiwidej. Een linkerzijweg voert even voorbij Tjisondari naar den Kawah Tjiwidej, een der interessantste kraters uit het Zuidergebergte. Van Tjiwidej doorgaande over de onderneming „Rantjabolang”, halverwege „Patoehawatee”, moet men weldra de auto verlaten om den Patoeha van de Zuidoostzijde te beklimmen. Na een uur klauteren is men bij den Kawah Poetih, een groot, geelachtig grijs zwavelmeer. Nog een klein uur naar boven en men bereikt den top van den Patoeha, waar de Kawah Saät met zijn loodrechte wanden een luguberen indruk maakt.

Loopt men langs den gapenden afgrond, dan komt men spoedig bij een triangulatiepunt, van waaruit men een bijna even mooi uitzicht heeft als van den top van den Malabar. Teruggaande doet men het best af te dalen langs de Westelijke uitloopers. Men komt dan eerst door oerbosch, vervolgens door kinatuinen bij den Kawah Tjiboeni, een der schilderachtigste kraters van het Zuidergebergte. De Tjiboeni breekt hier door het gebergte en stroomt in talrijke watervalletjes door het solfatoreengebied.

Teruggaande bereikt men in een klein half uur het fraaie Telaga Patengan, dat men van af den top van den Patoeha in het zonlicht zag schitteren, waar de auto wacht, die men via Rantjabali heeft moe-

Bij het verdeelen van den rijstogst.

ten laten omrijden. In twee uur is men van hieruit weer in Bandoeng terug.

Per auto kan men nog talloze andere uitstapjes maken, o.a. over Padalarang naar Poerwokarta, naar Tjiandjoer (via den Goenoeng Masigit), Soemedang (via den Tjadas-Pangeran) en naar Garoet. En dichterbij lokken de vriendelijke bergmeertjes en fraaie watervallen. Zóó zijn Bandoeng en haar omgeving. En er zal wel geen oud-Indischman zijn, die bij het lezen dezer regelen niet de helmwee in zich omhoog voelt sluipen.....

PRACHTIGE

ASPHALTWEGEN

IN EN NAAR
ALLE
RICHTINGEN

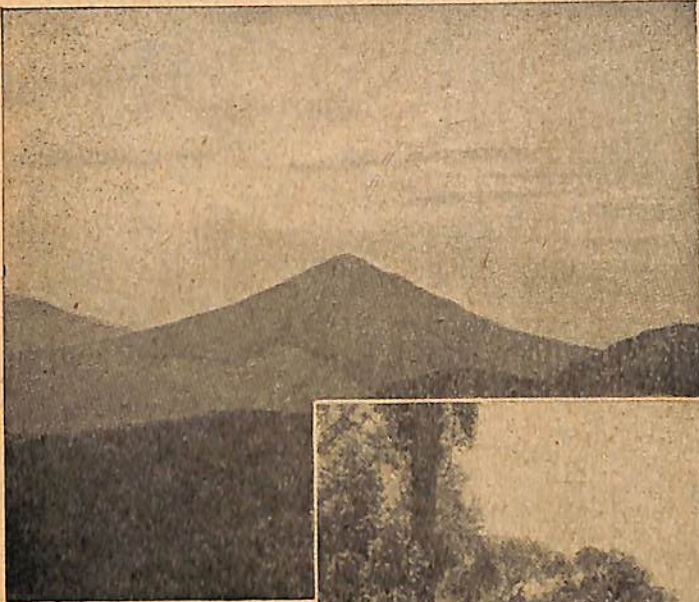

DAGOWEG

BERGEN-

en

Basschenweelde

Nergens op Java vindt men
dicht bij elkaar zoo'n
variatie in de prachtigste
Natuurtafereelen

Avondschemering aan het Zuiderstrand.

*Pasanggrahan te Rantjabali.
Eenvoudige logeergelegenheid.*

*Een van de vele prachtige watervallen bij Bandoeng:
de majestueuse Tjoeroeg Djompong.*

Een van de meest interessante en indrukwekkende plekjes op Java

**De beroemde
Papandajan
Kraters**

Het Meer Telaga Patengan.

Het meer van Pengalengan.

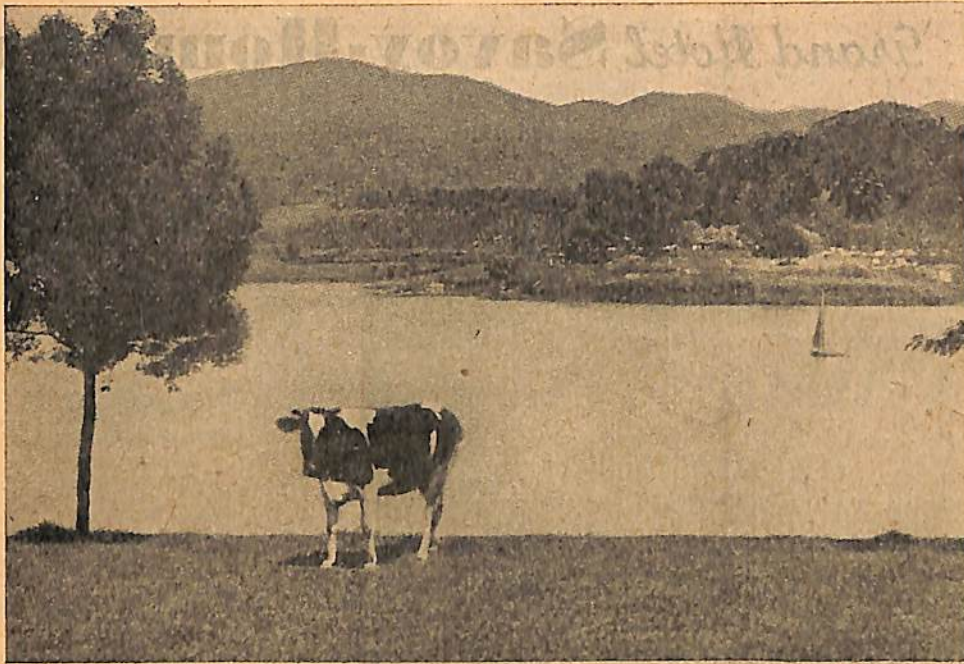
De Koningin der Aarde in de West

(1)

Op Curaçao (en in geringere mate in Suriname) heeft de pers voortgang gemaakt gedurende de oorlogsjaren. Zij is vakkundiger en actueeler geworden. Zij heeft een belangrijker plaats in het gemeenschapsleven verkregen, zij heeft zich uitgebreid in omvang en in opvattingen.

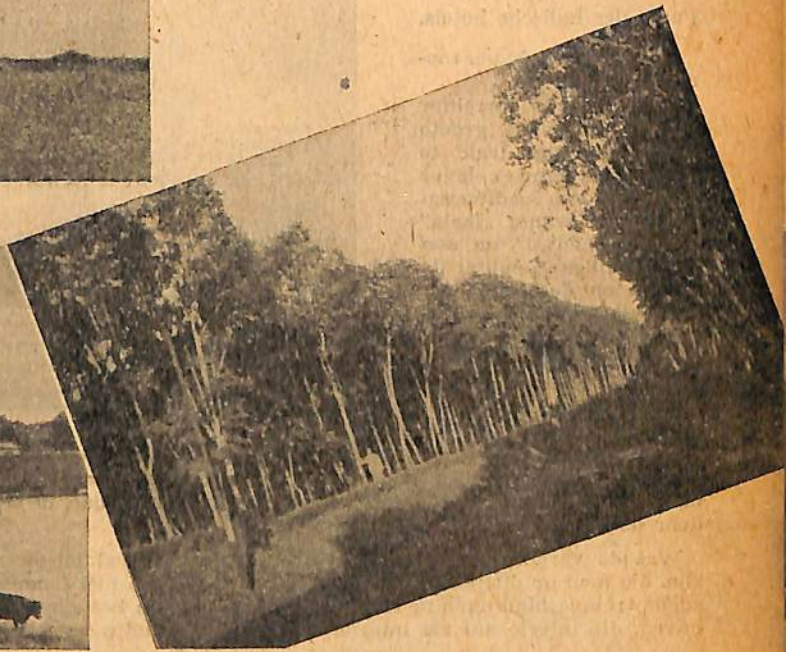
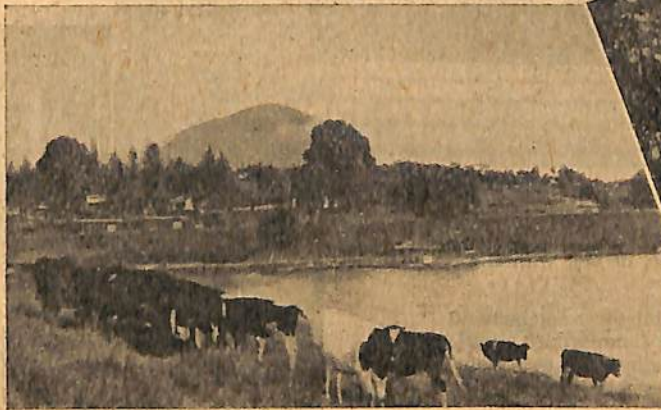
Eenige jaren geleden heeft de bekwame hoofdredacteur van de *Amique di Curaçao*, doctor Johan Hartog (doctor in de (protestantsche) Godgeleerdheid, die is overgegaan tot het katholicisme), een lange serie artikelen geschreven over de historie der Curaçaosche pers. Honderden dagbladen en periodieken heeft hij, met allerlei schilderachtige bijzonderheden, vermeld. Den meesten daarvan was slechts een zeer kort leven beschoren. Thans is groter stabiliteit bereikt en Curaçao's oudste blad „*Amique di Curaçao*” is meer dan zestig jaar oud. Begonnen als weekblad, is dit katholieke blad, na gedurende vele jaren twee en drie maal in de week te zijn verschenen, in 1940 dagblad geworden, dat ondanks zijn papiamentschen naam, geheel in het Nederlandsch is gesteld. Zijn Nederlandsche collega is „*Beurs van Nieuwsbe-*

richten”, een neutraal blad, voortgekomen uit een Nieuwsbulletin, dat de oliëgemeenschap van nieuws voorzag, doch later (onder leiding van Johan van de Walle) uitgegroeid tot een dagblad, dat nu onder hoofdredactie staat van Hendrik de Wit. Verder verschijnen nog „*La Prensa*” in het Spaansch en onder leiding van Emilio Lopez Henriquez een „*Bolletín Commercial*” (eigenaar-redacteur M. M. Periedo), dat in drie talen is geschreven: Nederlandsch, Engelsch en Spaansch. Dit laatste dagblad, één van de potsierlijkste verschijningen in de Curaçaosche pers, kan nauwelijks de toets eener redelijke critiek doorstaan. Het bestaat bij gratie van zijn oude traditie en van het feit, dat het min of meer het huisorgaan der oude, patricische Joodsche gemeenschap is. Dit „*Bolletín*” heeft dan ook de kleinste oplage van de vier: niet meer dan vierhonderd exemplaren. De grootste dagblad-oplage is die van „*Beurs- en Nieuwsberichten*” (pl.m. 3500); dan volgt de „*Amique di Curaçao*” (ongeveer 2500) en vervolgens „*La Prinsa*” (pl.m. 1200). Wanneer men voor oogen houdt dat de bevolking van het geheele Rijksdeel ongeveer 120.000

Het Meer van Tjileuntja

Europa in de tropen!

bedraagt, waaronder zich vele eenvoudige lieden bevinden, die aan een dagblad geen behoefte hebben, dan zijn deze oplagen niet zoo gering als zij voor Nederlandsche oogen wellicht lijken. Alle vier dagbladen verschijnen op het hoofdeiland Curaçao en gaan dagelijks per vliegtuig naar hun Arubaansche en Bonaireansche lezers. Op Aruba verschijnt nog een klein dagblaadje in het Engelsch „Aruba-Post” geheeten, doch — naar ik meen — is dit sedert eenigen tijd opgeheven (dit blaadje stond onder redactie van den eigenaar S. Vieyra en had een oplage van slechts eenige honderden exemplaren).

Zooals wij zeiden is het dagbladwezen in Curaçao gedurende de oorlogsjaren tot een — voor dit Rijksgedeelte — tot nu toe ongekenke hoogte gestegen en al kan men deze couranten nog lang niet met Nederlandsche maatstaven meten (al zijn zij door de thans in Nederland heerschende papier-omstandigheden, met hun vier groote pagina's de grootste thans in het Rijk verschijnende couranten), de vooruitgang is niettemin zeer opmerkelijk en men mag zeggen, dat de weinige Curaçaosche journalisten, in de vermoedende hitte van het sub-tropische

klimaat, waarin zij moeten arbeiden, werken als paarden om hun bladen op peil te brengen en te houden.

De nieuwsvoorziening is voldoende. Amique en Beurs zijn aangesloten bij de Associated Press; Prensa en Bolletín bij de United Press. En alle Curaçaosche bladen ontvangen bovendien den zeer uitgebreiden Nederlandschen Nieuwsdienst van Anep-Aneta, die door den Regeeringspersdienst te Willemstad dagelijks uit New York ontvangen, uit het Engelsch vertaald en gedistribueerd wordt. De bladen bevatten verder uitgebreid plaatselijk nieuws en artikelen. Amique en Beurs hebben bovendien hun eigen briefschrijvers in Nederland en Suriname en correspondenten op Aruba, Bonaire en de Bovenwinden en de persagentschappen waar zij bij aangesloten zijn, voorzien hen van illustratiemateriaal.

Zoo kan worden gezegd, dat Curaçao wat zijn dagelijksche nieuwsvoorziening betreft (waarbij wij thans het radionieuws, verzorgd door de Currom, buiten beschouwing laten) niet te klagen heeft.

In een tweede artikel zullen wij schrijven over de weekbladen en andere perio-

dieken, die een integreerend deel van het Curaçaosche openbare leven vormen. Thans willen wij nog over eenige algemeene verschijnselen, die met de Curaçaosche pers samenhangen, wat vertellen.

In Juni 1940 werd in Curaçao een officiele persdienst opgericht, met wiens oprichting de, door de oorlogsomstandigheden op Curaçao „aangespoelde” Nederlandsche journalist, Mr. E. Elias, werd belast. Deze is vier jaar hoofd van dezen Gouvernementspersdienst (die ressorteerde onder den Regeeringspersdienst te Londen) geweest. Bij zijn vertrek — in Juni 1944 — werd hij opgevolgd door den heer Eugene Winters, een Nederlandsch journalist, die gedurende vele jaren aan een Antwerpsch Dagblad was verbonden geweest. Kortom tijd geleden werd de naam Gouvernementspersdienst veranderd in „Regeeringspersdienst op Curaçao”. Ook Suriname kreeg na 1940 zijn Gouvernementspersdienst. Deze stond eerst onder leiding van J. H. Boas (die sedertdien zijn oude functie van Londensche Maasbode-correspondent weer heeft opgevat) en daarna, tot op dit oogenblik, van Johan van de Walle, den vroegeren hoofdredacteur van Curaçao's „Beurs- en Nieuwsberichten”.

Grand Hotel Savoy-Homann

Bekend om zijn rijsttafel, die volgens sommige kenners zelfs die van „Des Indes” te Batavia, overtreft

Faam der Indische hotels.

En dan de hyper-moderne hotels!

Tegen het borreluur pleegt het in de groote hotels gezellig druk te zijn en de muziek is er goed. Wie van mediteeren houdt, kan vanaf „Isola” of „Dagoheuvel” de zon zien schuilgaan achter de bergen en de Bandoengsche vlakte zich in schemer zien hullen, tot overal de lampen opvlammen en het plateau een zee van tintelend licht is geworden.

Ook de verdere avondpasseering biedt geen andere moeilijkheden dan die der keuze: een film in een der vele welingerichte bioscopen, een dansje in een of andere gezellige dancing, een nightcap aan de bar, of een wandeling door de bij avond zoo mooie parken.

Wat de verkeersverbindingen betreft, men moet al bijster veeleischend zijn, als men op dit punt zijn hoogste verwachtingen niet beantwoord vindt: snelle treinverbindingen naar alle groote steden van het eiland en een luchthaven, die interlocaal als internationaal van primaire betekenis is.

Uiteraard heeft de Gouvernementspersdienst veel bijgedragen tot den vooruitgang van het Curaçaosche perswezen. Al komt de lof voor dezen vooruitgang zeker voornamelijk toe aan de, met hart, ziel en brein, werkende journalisten, niet te ontkennen is, dat tusschen hen en den Persdienst een vriendschappelijk en perpetueel contact op collegialen grondslag bestond, dat aan de pers groot aanzien heeft gegeven.

Door den Gouvernementspersdienst werd contact geschapen tusschen de overheid en de bladen. En deze laatste, vroeger nogal eens met ongemotiveerde hooghartigheid, sommigen ambtelijke instanties eigen, bejegend, voer daar even wel bij als de overheid zelve. Verhooging van pers-prestige was daarvan het gevolg. Dit legde, op zijn beurt, der pers grootere verplichtingen op. Zoo ontstond een, door den Gouvernementspersdienst ex officio aangewakkerd, wij zouden kunnen zeggen: grooter verantwoordelijkheids- en óók: eergevoel, bij de pers. Het vergrootte maatschappelijke prestige leidde tot de behoefte de kranten dan ook in haar vorm met dit prestige gelijken tred te doen houden.

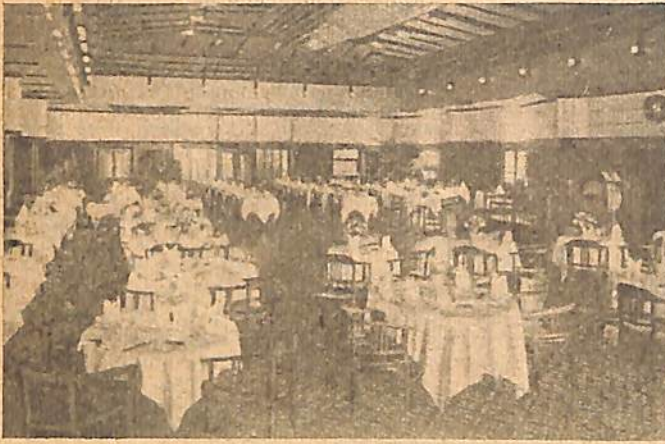
Vele andere factoren werkten tot deze algemeene verbetering mede. In de per-

sonen van Dr. Johan Hartog, Johan van de Walle en Hendrik de Wit kreeg Curaçao een drietal bekwame vakjourna-

listen, die de Curaçaosche journalistiek boven het peil van aardig dilettantisme gingen ópwerken.

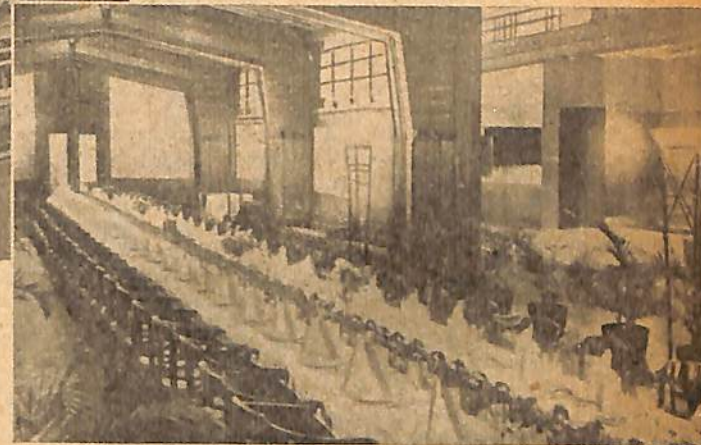
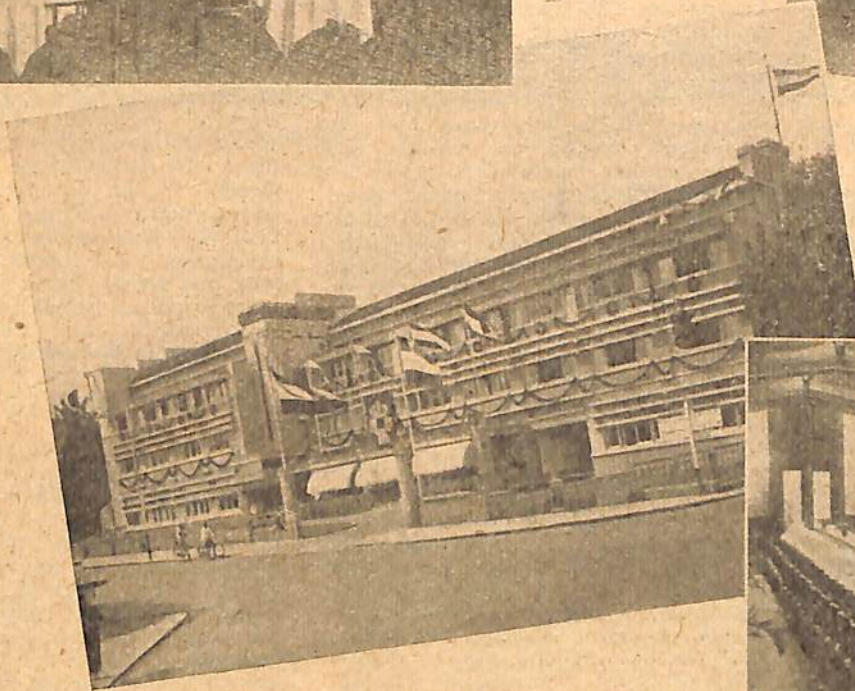

PARAMARIBO — VERVOER TE LAND EN TER ZEE.

Grand Hotel Preanger

met zijn modern Europeesch interieur

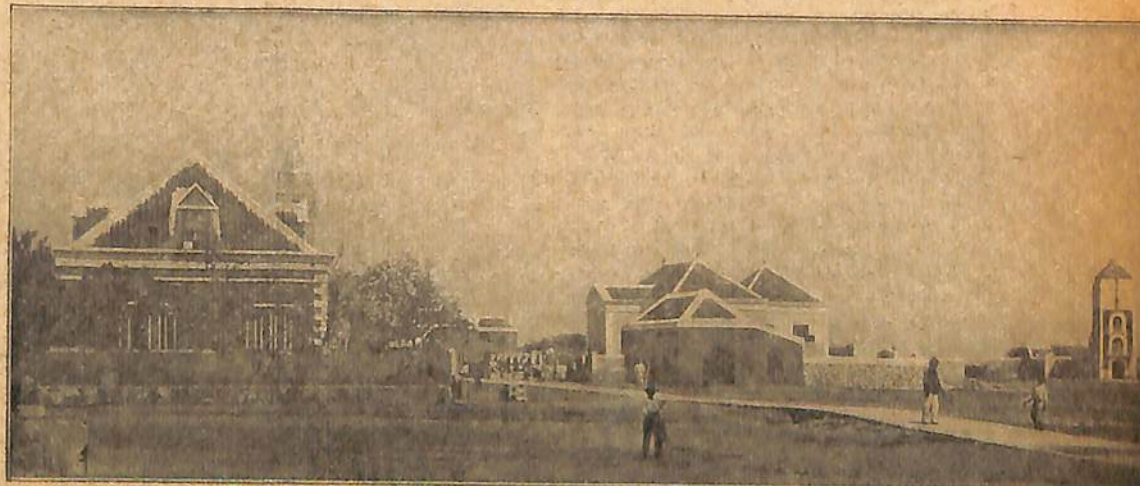
Ook ontstond een heilzame concurrentie, die aan vriendschappelijke collegialiteit geenszins in den weg stond. Integendeel, juist in de oorlogsjaren kreeg deze Camaraderie haar verzamelpunt in de oprichting van de Curaçaosche Persvereniging, die — niet meer dan een tiental journalisten omvattende — een kring van hartelijke, collegiale vrienden werd. De bijeenkomsten van dezen kring, gehouden ten kantore van den ijverigen secretaris, den heer Is. Bloch en geleid door voorzitter Dr. J. Hartog, munten uit door den aardigen toon waarin de vakbelangen worden besproken en behartigd.

formaliter, ongerept voortbestaan onder voorzitterschap van Dr. Johan Hartog en onder secretariaat van respectievelijk de heeren Is. Bloch en R. Hart. Zoo werd de Nederlandsche journalistieke vaan ongerept gehouden voor de bezoedeling door de vijandelijke soldatenlaarzen.

Dit nu was een symbolische daad, die duidelijk aantoonde hoezeer de Curaçaosche pers in aard en wezen is gegroeid in vakmanschap niet alleen, doch ook in proportioneel verantwoordelijkheidsgevoel.

Een symbolische daad, die haar tot eer heeft gestrekt. **MACAMBA.**

Een gebaar van collegialiteit en verantwoordelijkheidszin, gemaakt door de Curaçaosche journalisten, moge hier vermeld worden. Korten tijd na den val van Nederlandsch-Indië, brachten de Curaçaosche krantenmannen, mede door bemiddeling van de Curaçaosche Commissie Regeling Rechtsverkeer in Oorlogstijd, officieel de zetels van den Nederlandschen Journalistenkring en van de Roomsche-Katholieke Journalisten-Vereeniging naar Willemstad over. Die beide organisaties bleven dus,

DOKTERS WONING EN OPENBARE SCHOOL OP ARUBA.

(Chché A. N.V.)

Indië en de Tweede Kamer

Het voorloopig verslag en de memorie van antwoord aangaande het wetsontwerp, houdende regelen omtrent de voorloopige Staten-Generaal, waaruit wij vorige week een en ander mededeelden, hebben bij het mondeling debat den noodigen weerklank gevonden. Direct bij het begin bleek al, dat de anti-revolutionaire afgevaardigde, de heer *De Wilde*, zóó werd ingenomen door de ernstige gebeurtenissen, die zich in den Indischen Archipel afspeelden, dat hij daarover een interpellatie wilde aanvragen, iets waartegen de voorzitter overwegende bezwaren had, gezien het Koninklijk besluit van 2 Augustus, waarbij de bevoegdheden der Kamer limitatief waren omschreven.

Ging deze interpellatie dus niet door, het was niet verboden den toestand in Indië terloops ter sprake te brengen, ten einde de urgentie te bepleiten van parlementair overleg over de Indische aangelegenheid. Zoo zat het den heer *Schouten* (a.r.) zeer hoog, dat minister Logemann naar het buitenland moest gaan om over deze zaak te spreken en dat hij dat moest doen, geïsoleerd van het volk in zijn eenig orgaan, met behulp waarvan dat volk op behoorlijke wijze tot de regeering spreken kan. Het zou, naar zijn meening, van wereldbetekenis zijn geweest, als hier een gedachtenwisseling tusschen de regeering en de Kamer had kunnen plaats hebben over deze buitengewoon belangrijke aangelegenheid. Dit zou — zeide de afgevaardigde — van zeer groote betekenis zijn geweest, alleen reeds omdat van dit oogenblik af de wereldpers mededeelingen zou hebben moeten doen niet slechts over het standpunt der regeering, maar ook over de overtuiging, welke moest worden beschouwd als de overtuiging van het heele volk. Zóó zou een achtergrond zijn verkregen voor het optreden van de regeering, die van de allergrootste waarde moet worden geacht.

Toen de oorlog met Japan formeel ten einde kwam, heeft de regeering zich gehaast om den 16den Augustus te stempen tot nationalen feestdag. *Mr. Joekes* (v.d.) zou het beter gevonden hebben, dezen feestdag later te organiseeren. Nog verkeerden wij — aldus de heer Joekes — in spanning over wat zich daar afgespeeld heeft en zich nog afspeelt. Niet in het minst dacht hij daarbij aan hetgeen zich afspeelt in de kampen, maar ook aan den geheelen toestand der bevolking. Deze afgevaardigde wees ook op het gemis van een nadere uiteenzetting over het standpunt der regeering. Ten aanzien van een zóó urgent punt als dit, kon de heer Joekes zich niet vereenigen met den toestand, dat deze Kamer alleen maar het wetsontwerp, dat haar bezig hield, zou kunnen behandelen.

Ook de communistische Indonesiër *Roestam* heeft ten slotte nog in dit debat het zijne gezegd en op een rustige wijze, die misschien niet ieder verwacht zou

hebben en schril afstak bij den onbezonnen geest, waarin zijn „vrienden van de Waarheid” deze onderwerpen plegen te behandelen. Het was zelfs hoogst verwonderlijk dezen afgevaardigde, wiens collega's in de Kamer plachten uit te roepen, dat zij de Grondwet aan hun laars laptten, thans te hooren pleiten voor deze wet en de liefde voor haar een essentieele voorwaarde noemde voor iederen goeden Nederlander! Of was deze taal niet vrij van opportunisme?

Maar nu ter zake: Via den noodzaak van spoedige verkiezingen kwam de heer Roestam op het vraagstuk Nederland-Indonesië. Naar de uitspraak van ons volk kijken immers ook de miljoenen goedwillende democraten in Indonesië, Suriname en Curaçao verlangend uit. De uitslag der verkiezingen zal z.i. een beslissenden invloed hebben op de vrijwillige bereidheid der volkeren in de verschillende gebiedsdeelen van het Rijk om met Nederland in harmonische, gelijkrechtige en vrijwillige samenwerking samen te leven. De afgevaardigde wilde zich onthouden van eenige beoordeeling der jongste gebeurtenissen, al verheelde hij zich niet, dat deze gebeurtenissen een veelzeggend symptoom vormen van het vurige verlangen van het Indonesische volk naar de inlossing van de door de Koningin gegeven belofte.

Blijkens de memorie van antwoord — wij schreven er vorige week over — staat de regeering geenszins afwijzend tegen een eventueele benoeming van Indonesiërs in de voorloopige Staten-Generaal, die dan echter op gelijken voet met de overige leden daarin zitting zullen hebben. De heer Roestam had niet anders bedoeld, zeide hij, hij concludeerde daaruit, dat de regeering voldoende begrip heeft voor de groote politieke en psychologische betekenis van dergelijke benoemingen op het moment, dat Nederland voorloopig op geen andere wijze de inlossing van de Koninklijke belofte kan concretiseeren. De communist voelde er trouwens niet veel voor, een figuur in ons Nederlandsch Staatsrecht te scheppen, die de vertegenwoordiging van de overzeesche gebiedsdeelen in het Nederlandsche parlement introduceert. Hij achtte dit een ongezonde en verwrongen figuur. De Indonesische afgevaardigden moeten z.i. in de eigen Indonesische volksvertegenwoordiging zitting hebben. De vurige hoop sprak hij uit, dat hij de aangename en sympathieke samenwerking met Nederlanders hier te lande in een grootter en breeder verband van de samenwerking der Rijksdeelen daarginds, in zijn land, zou mogen voortzetten tot heil van het Nederlandsche en Indonesische volk.

Zooals te verwachten was, is de regeering op de Indische kwestie niet ingegaan. Zij was immers niet aan de orde. Maar metterdaad is zij aan het verlangen der Kamer naar een Indisch debat tegemoet gekomen en wel om door verlening van het mandaat der Kamer dit mogelijk te maken, naar aanleiding van een door haar af te leggen verklaring, waarvan onze lezers uit de dagbladen hebben kennis kunnen nemen.

